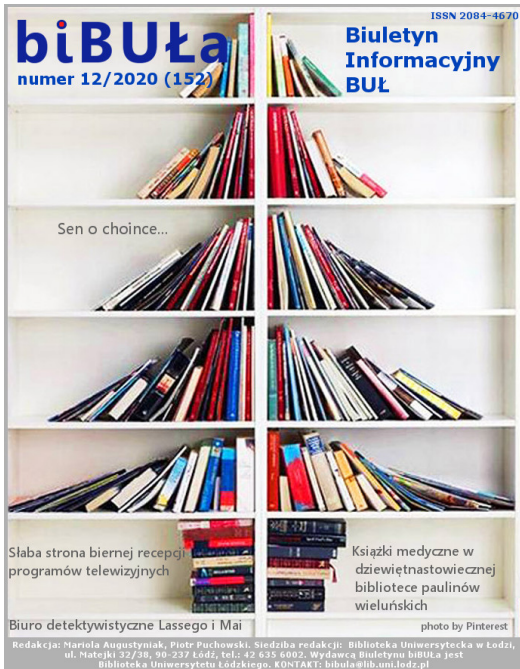

SPIS TREŚCI

artykuły

..... Słaba strona biernej recepcji programów telewizyjnych
..... Książki medyczne w dziewiętnastowiecznej bibliotece paulinów wieluńskich

warto przeczytać

..... Martin Widmark - *Biuro detektywistyczne Lasassego i Mai*

nowości książkowe

Sen o Choince

Sen o Choince

Pamięć wciąż pielęgnuje dobre wspomnienia
lecz chociaż chciałbyś, nic się nie zmienia.
Kiedy za ścianą zabrzmi kłóśka i nyszlisz sobie -
no tak, o mnie już nikt nie pamięta...

Wtedy,
wtedy niech Ci się przysni Choinka na Święta.
Rachnaca lasem, zielona, zielona.
Przecież właśnie taka powinna być
ta Choinka na Święta

Może być krzywa, boż żadnych ozdób, trochę wymięta...
zawsze to jednak jakaś Choinka
na Święta...
Nie musiałeś Ci prezentami
niech się z nią sypia gdy garściami.
Tobie i tak zaraz przypomni jak było kiedyś
i znow cały dom zacznie pachnieć dąwymi Świątami
Będzie przy tobie, przytuli, zechłania
i choć na chwilę zrobi się jaśniejsze
Ody wokół mroź, z oknem wiatr, a noc taka ciemna...
niech Ci się przysni Choinka na Święta

Słaba strona biernej recepcji programów telewizyjnych

Telewizja stanowi dominujące medium kultury popularnej. Jej atrakcyjność, obrazowość, zasięg i szybkość przekazywania informacji sprawia, że zdominowała życie wielu ludzi, coraz częściej wypierając ich czas wolny. Niepokojące jest, że coraz bardziej oddziałuje na świadomość odbiorców, a także monopolizuje ich czas poza pracą.

Nie mam wątpliwości, że współczesna telewizja odeszła od modelu pedagogicznego. W dawniejszej "paleotelewizji" reporterzy, twórcy programów pełnili rolę nauczycieli i poczuwali się do przekazywania widzom swojej wiedzy oraz rzetelnych i sprawdzonych informacji. W "neotelewizji" zarówno z pedagogicznym modelem komunikacji. W założeniu wyprowadzenie swobodną konfrontację poglądów i odwoływanie się do opinii widza. Odbiorca przekazu pełni rolę uczestnika, mocomdacyj lub ocenającego, a telewizja jest przestrzenią biesiadowania, codzienne gadaniny, gdzie nie liczy się temat i poziom dyskusji. Większość programów odwarza rzeczywistość (przekaz jest bezpośredni, np. transmisje, dyskusje, wywiady, koncerty). Natomiast część ją przetwarza, czyli wybrane elementy rzeczywistości podlegają interpretacji. Jeszcze inne wytworzący rzeczywistość - są oparte na fikcji, pokazując stosunek twórców do rzeczywistości (widowiska muzyczne, teatralne, animowane filmy, itp.).

Przekaz "neotelewizji" (zgodnie z założeniami kultury masowej) nastawiony jest na jednolitość i standaryzację. Odpowiednio dobrane informacje są nie tylko rozpowszechniane, ale uzyskują rzeczywistą obecność w życiu widzów. Tworzone są atrakcyjne wzorce zachowań, które stają się częścią życia odbiorców. Przedstawiane są wybrane elementy rzeczywistości, świat inny od tego realnego, znanego i przewidywanego. W wielu programach zgodnie z oczekiwaniami następuje wypieranie informacji przez wątpliwą jakości rozrywkę. Programy nie wymagają zaangażowania, a zaproponowane interaktywne uczestnictwo stwarza odbiorcom iluzję życia społecznego.

Nadawane w telewizji programy stanowią przedmiot recepcji. Łacińskie słowo recipio, od którego pochodzi pojęcie recepcja oznacza przyjmować. Dawniej dotyczyło przyjmowania gości lub bycie przyjmowanym przez kogoś. Na początku XX w. słowo recepcja zaczęło oznaczać również odbiór wartości artystycznych i poznawczych, jakie prezentują wytwory ludzkiej działalności. Recepcja określana jest jako proces poznawania, bezpośrednia percepcja oraz przeżycie emocjonalne podczas, których dochodzi do przekładu wizji twórców dzieła. O charakterze przyjmowanych treści decydują upodobania odbiorców, częstotliwość wykorzystania źródła informacji oraz akceptacja przekazywanych treści. W opinii psychologów recepcja nie wymaga aktywnego nastawienia na odbiór, co oznacza, że pewne treści mogą być przyjmowane i zapamiętane nieświadomie. Zatem czynny odbiór nadawanych programów telewizyjnych polega na aktywnej reakcji na docierające treści i nadawaniu im własnego znaczenia. W przypadku biernej recepcji docierające informacje prowadzą do zmian w psychice, co oznacza, że widz zapamiętuje je nieświadomie, traktując jako własne. W rezultacie uczy się z przekazu medialnego np. zachowań pozytywnych, altruistycznych, jak i złych, agresywnych.

Z przeprowadzanych przez socjologów i psychologów badań wynika, że oglądanie programów telewizyjnych w wielu rodzinach stanowi element codziennych zajęć, wpalając się w domowy rozkład dnia jej członków. Taka sytuacja sprawia, że zaciera się granica między fikcją telewizyjną a światem realnym. Coraz częściej odbiór kultury audiowizualnej cechuje powierzchowność, przypakowność, kolekcjonowanie wrażeń, a nie przeżywanie. Pomimo, że prezentowane treści mają krótki żywot, tak jak i propagowane wartości, ideali i mody, to jednak wywierają silny wpływ na zachowania, postawy, wybory odbiorców i styl ich życia. Widzowie nie dokonują selekcji, gdyż nie posiadają takich umiejętności. Nie potrafią lub nie chcą również ocenić wiarygodności i wartości przekazu telewizyjnego. O tym czy recepcja ma charakter selektywny, czy nie decyduje podejście emocjonalno-motywacyjne widza i zakres zaspokajania indywidualnych potrzeb. Za podstawowe uznaje się: potrzebę zabawy, wypoczynku, pobudzenia, towarzystwa i wypełnienia czasu.

Widzowie przejawiają różne typy recepcji. Dla widza zaborzalego telewizor jest najważniejszym urządzeniem domowym. Na oglądanie programów poświęca cały swój wolny czas. Recepcja ma charakter bezkrytyczny, mało wybiórczy, a widz ma upodobania konsumpcyjne. Akceptacja programów jest również bezkrytyczna. Widz umiarkowany zasiada przed ekranem telewizora kiedy ma wolny czas i wybiera programy, które go interesują. Jego recepcja ma charakter selektywny, co przekłada się na krytyczne podejście do oglądanych programów. Dobór programów determinują upodobania profesjonalno-użytkowe. Akceptuje programy mieszczące się w zakresie jego zainteresowań. Telewizor nie jest dla niego najważniejszym urządzeniem w domu. Dla widza wybiórczego telewizor mogłby nie istnieć. Wybiera tylko interesujące go programy, zgodne z indywidualnymi upodobaniami. Jednocześnie nie wszystkie akceptuje, a więc jego recepcja ma również charakter wybiórczy.

Wielu widzów nie uświadamia sobie, że poddawani są specyficznym oddziaływaniom, których celem jest nie tylko odbiór treści, ale ich zapamiętanie i pełne wchłonięcie, zasymilowanie. Przystwojenie przekazu ułatwia zaakcentowanie wizualne czy przedstawienie pozawerbalnych form prezentacji. Na lepsze zapamiętanie treści wpływa styl prezentacji programu, np. wprowadzenie szybkiego tempa przyciąga uwagę widza, natomiast wolne tempo wzmacnia efektywność zapamiętania i uczenia się. W rezultacie telewizja kształtuje postawy i wpływa na zachowania swoich odbiorców. W opinii T. Szlendaka, T. Kozłowskiego: "Kwimy po uszy w jakimś post-info-rozrywkowym, disneyowskim matriksie, który udaje prawdziwy świat do tego stopnia skutecznie, że ludzie bardziej wierzą w jego prawdziwość, aniżeli w realność tego, co naprawdę realne. Rzeczywistość telewizyjnych ekranów stała się dzisiaj hiperrzeczywista - prędzej pozdrowimy napotkaną na ulicy gwiazdkę ekranu, którą świetnie znamy, niżli realnego sąsiada, którego nie znamy".

Bez wątpienia programy telewizyjne stanowią źródło informacji, poszerzają naszą wiedzę, zapewniają rozrywkę i relaks. Przekaz medialny dostarcza nam wzorów negatywnych i pozytywnych. Każde z nich zamieniamy na działanie oraz weryfikujemy w życiu. Recepcja o charakterze biernym sprawia, że treści medialne przyjmujemy jako własne i wiązamy z realnym życiem. Tylko podczas recepcji zaangażowanej aktywnie uczestniczącym w odbiorze, dokonujemy selekcji i przyjmujemy treści, które są nam potrzebne i zawsze nadajemy własne znaczenie treściom przekazu medialnego. Wyłącznie aktywna recepcja przynosi nam korzyści i pozytywne wpływa na sposób postrzegania przez nas zjawisk społecznych. Jeśli z odpowiednim nastawieniem ustosunkujemy się do działań czy przekazu, recepcja prowadzi do wzbogacenia indywidualnego doświadczenia oraz rzeczywistego uczestnictwa w świecie ludzkich wartości. Proces recepcji stanowi ważny element rozwoju człowieka pod warunkiem, że będzie aktywny, uruchomi procesy myślowe i zaangażowanie.

Bibliografia:

- Dziemba R., Media masowe z kulturą masową. Granice symulakrum, [w:] Konteksty kultury popularnej: pleć, sztuka, media, pod red. M. Jezińskiego [et al.], Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010.
- Chrapek J., Uwarunkowania recepcji programów telewizyjnych przez młodzież. Studium socjologiczne, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1985.
- Drożdż M., Psycho-socjologiczne aspekty odbioru telewizji, "Studia Medieoznawcze", 2002, nr 4.
- Wawrzak-Chodczek M., Miejsce telewizji w życiu codziennym rodziny, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1997.
- Szlenkard T., Kozłowski T., Naga mapa przed telewizorem. Popkultura w świetle psychologii ewolucyjnej, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.

Renata Felińska

Książki medyczne w dziewiętnastowiecznej bibliotece paulinów wieluńskich

Na świecie panuje COVID-19. Medycy i farmaceuci dwoją się i trój, aby wynaleźć szczepionkę (ponoć już jest) i inne skuteczne lekarstwa przeciwko niemu. W oczekiwaniu na zwalczenie tej śmiertelnej choroby zakaźnej myślę, że może warto zainteresować się z jakich książek medycznych czerpali wiedzę o chorobach i wirusach ludzie - tutaj zakonnicy paulińscy - żyjących 200 lat temu w Wieluniu.

Poniżej przedstawiono wykaz najważniejszych prac medycznych znajdujących się w wieluńskim klasztorze paulinów z początku XIX w.

Podstawowym źródłem do odtworzenia dawnych księgozbiorów, w tym księgozbiorów zakonnych, a także poznania historii cywilizacji są, mimo wszystkich swoich ułomności, inwentarze biblioteczne. "Inwentarze bibliotek klasztornych powinno traktować się jako wyraz stosunku poszczególnych zakonów (klasztorów) do książki, ponieważ na ich podstawie można określić kulturę książki w poszczególnych klasztorach, stopień dbałości przeorów o utrzymanie biblioteki, a zatem także poziom umysłowy zakonników". Biblioteka klasztorna (kościelna) jest przecież nośnikiem kultury.

W Archiwum Jasnogórskim w Częstochowie przechowywane są akta polskiej prowincji paulińskiej dotyczące klasztoru w Wieluniu z lat 1702-1815. Wśród nich znajduje się na stronach od 414 do 429 inwentarz książek medycznych. Nie ma podanej dokładnej daty jego powstania, ale z pewnej przesłanki wynika, że mogło to nastąpić ok. 1815 r.: kolejność umieszczenia wśród innych dokumentów klasztoru wieluńskiego w aktach prowincji, które poukładano chronologicznie.

W inwentarzu podane są pełne adresy wydawnicze książek: imiona z nazwiskami autorów, rok i miejsce wydania, a także formaty druku.

W bibliotece paulinów wieluńskich znajdowały się traktaty medyczne sławnych na cały świat uczonych lekarzy na czele z "ojcem medycyny" Hipokratesem (V/VII w. p.n.e). Galenem (Claudius Galenus), żyjącym w II w. n.e jednym z najznakomitszych rzymskich lekarzy greckiego pochodzenia, który wywar olbrzymi wpływ na rozwój nauk medycznych w średniowieczu i renesansie. Abu Ali Husajn ibn Abdallah Ebn-e Sina czyli Awicenna, żyjącym na przełomie XI i XII w. arabskim lekarzem perskiego pochodzenia, filozofem, uczonym: Liber canonis totius Medicinæ oraz Philippusem Aureolusum Theophrastusum Bombastusum von Hohenheim czyli Paracelsus szesnastowiecznym lekarzem, przyrodnikiem, zwanym ojcem współczesnej medycyny: Chirurgia Magna in duos Tomos digesta i Operum Medico-Chimicorum Tomus Genuinus Nonus. I komentarze do ich prac.

Spśród starożytnych lekarzy, których dzieła znajdowały się u paulinów wieluńskich należy wymienić również przede wszystkim Paulusa Eginety, greckiego lekarza z Aleksandrii i jego Opera, Rufusa z Efezu, Aretiusza z Kapadocji i jego De Actibus Corporis humani, Pliniusza Młodszego i jego Historia Mundi naturalis oraz Kebesa z Teb i jego Tabula in qua brevitur totius Vitæ Humanæ Ratio.

Paulińska biblioteka klasztorna mogła poszczycić się również książkami medycznymi pseudo-Alberta Wielkiego De Secretis Mulierum et Virorum, perskiego astronoma, matematyka i astrologa żydowskiego pochodzenia al-Mi'ri' M? SH? ALL?H (Masahalah al-bi Athari) De Scientia Motus Orbis, dominikańskiego teologa i filozofa scholastycznego Alberta Wielkiego De Mineralibus et Rebus Metallicis Libri VI i De Virtutibus Herbarum lapidum et animalium, Almansoris liber nonus cum Expositione Syllari czyli dziewiąty rozdział książki Rhasisa (Rhazes; Abu Bekr Muhammed Ben Zakeriyah er-Rasi) Kitab al-Mansouri (Księga medycyny poświęcona Mansurowi) z komentarzem Sillanusa de Nigrisi, Girolamo Ruscelli czyli Alessio Piemontese (Piedemontanus) wielkiego humanisty i kartografa. De Secretis Libri Septem. Philippa Ustreda wydawcy medycyny na Uniwersytecie we Fryburgu, którego praca Coelum philosophorum seu De Secretis Naturæ była ważnym dziełem poświęconym wczesnej nowoczesnej technologii destylacji, Arnau de Vilanova De salubri Hortensium usu, Antonio Mizauda Historiam Hortensium, czy też słynnego francuskiego lekarza z XVI w. Jean'a Antoine Sarasin'a (Saracena) De Peste Commentarius.

W bibliotece paulinów wieluńskich znajdowały się również dzieła medyczne napisane przez Polaków w języku polskim. Były to książki Feliksa Wojczyńskiego Wiadomości chemiczno-gospodarskie, Szymona Syreniusa (Syreńskich) Zielnik Herbarzem z języka Łacińskiego zowią, Chrystiana Kircheima Facies anatomica , Hieronima Spiczyskiego Ogród Zdrowia, Jana Krzysztofa Kluka Zielnik oraz anonimowego autóra Vade Mecum Medicum. Były tam też prace autorów obcych tłumaczone na język polski m.in. Chrystiana Zygmunta Richtera Krotka Specyfikacja Medykamentów w Hali Magdeburkiej preparowanych, w tłumaczeniu Dawida Samuela Madaj. Niektóre książki zostały napisane przez polskich autorów w języku łacińskim: Macieja z Miechowa (Miechowity) Conservatio sanitatis oraz Jana Zielńskiego Vindiciae pro deformitate Corporis.

Wśród książek medycznych zaplaćto się jednak jedno dzieło odbiegające zdecydowanie od nich swoją treścią ponieważ dotyczyło ono sabatu czarownic. Było to Disquisitionum Magicarum Libri VI jezuckiego teologa Martina Deirio.

Bibliografia:

- I. Źródła i wydawnictwa źródłowe
- Źródła rękopiśmienne
- Archiwum Jasnogórskie w Częstochowie
- Akta prowincji 1702-1815, sygn. 1652
- II. Literatura
- Brzęk G., *Krzysztof Kluk*, wyd. 2 rozsz. i uzup. Lublin 1977.
- Brzozowski S., *Kluk Krzysztof Jan*, [w:] Słownik biologów polskich, red. S. Feliksiak, Warszawa 1987, s. 262-264.
- Estreicher K., *Bibliografia polska, cz. III: Obejmująca druki stoleci XV-XVIII w układzie abecadlowym*, t. 3, 8, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, Kraków 1898-2007;
- Estreicher K., *Bibliografia polska 120,00 druków. Cz. I: Stolecie XIX, cz. I, t. 5, Kraków 1880.*
- Gelka J., *Lekarstwa, narzędzia i metody leczenia w domu w XVII wieku (na materiale porad z druków bazylikańskich)*, [w:] *W kręgu problemów antropologii literatury. Cialo i rzecz w literaturze*, red. W. Supa, i. Zdanowicz, Białystok 2016, s. 33-48.
- Kołodziejczyk J., *Ks. Krzysztof Kluk - dzieło i twórczość*, Kraków 1932 (Rozprawy Akademii Umiejętności, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, t. 69 oddz. B, nr 10).
- Krzysztof Kluk, przyrodnik i pisarz rolniczy*, red. J. Babicz, W. Grębecka, S. Inglot, Wrocław 1976.
- Książd Krzysztof Kluk i badacze epoki stanisławowskiej*, red. N. D. Tomaszewski, Ciechanówiec 2016.
- Lasota M. M., *Biblioteka klasztorna w kontekście historii biblioteki Zakonu Braci Mniejszych prowincji Wniebowzięcia NMP w Katowicach-Panewnikach*, "Fides" 25 (2019), nr 2 (49), s. 177-192.
- Stolarczyk T., *Historia w bibliologii. Rola badań historycznych w odtwarzaniu dzieł bibliotek i księgozbiorów*, [w:] *Obszór współczesnej bibliologii. Konteksty i transgresje* ("Nauka, Dydaktyka, Praktyka", t. 154), red. G. Czapiński, Z. Gruszcza, J. Ladoroński, Łódź-Warszawa 2014, s. 13-27.
- Wójcik Z., *Książd Jan Krzysztof Kluk - pisarz i uczonec*, Ciechanówiec 2012.

Tomasz Stolarczyk

WARTO PRZECZYTAĆ

RECENZJA

Martin Widmark
Biuro detektywistyczne Lasassego i Mai

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego gromadzi, przechowuje, opracowuje i udostępnia zbiory polskie i zagraniczne ze wszystkich dziedzin wiedzy, w szczególności zbiory z zakresu dyscyplin naukowych reprezentowanych na naszym Uniwersytecie.

Czytelnicy mogą być jednak zdziwieni, że do zbiorów trafiają także książki przeznaczone dla najmłodszych czytelników. Pozytyje te zazwyczaj przysyłane są do naszej Biblioteki w ramach egzemplarza obowiązkowego, zgodnie z Ustawą z dnia 7 listopada 1996 r. o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych. Z kolei obowiązkiem Biblioteki jest przechowywanie takich egzemplarzy przez okres 50 lat.

Moja dzisiejsza propozycja skierowana jest właśnie do małych czytelników, którzy z pewnością polubią bohaterów szwedzkiej serii książek "Biuro detektywistyczne Lasassego i Mai". Twórcą serii jest Martin Widmark, a ilustracje wykonała Helena Willis. W książkach bardzo charakterystyczne są ilustracje, w pierwszych tomach wyłącznie czarno-białe, z czasem w kolejnych tomach nabierają kolorów.

Książki wydawane są w Polsce przez wydawnictwo Zakamarki, aktualnie jest ich już 29 w serii. Pierwsza w oryginale wydana została w 2002 roku, a w Polsce w 2008 roku. Tłumaczeniem poszczególnych tomów z języka szwedzkiego zajęła się Barbara Gawryluk.

Akcja rozgrywa się w miasteczku Valleby w Szwecji, gdzie do jednej klasy uczęszczają Maja i Lasse. Populudniami prowadzą swoje biuro detektywistyczne, gdzie zajmują się rozszyfrowaniem różnych zagadek i tajemnic dotyczących mieszkańców miasteczka. Są nieocenioną pomocą dla lokalnego komisarza policji, a małych czytelników przez swoje przygody uczą logicznego myślenia i zapamiętywania szczegółów akcji. Trzymająca w napięciu akcja, format prawdziwej powieści, dużo ilustracji i duża czołnka są pomocą przy nauce czytania.

W BUL dostępne są 4 pozycje z serii: Tajemnica cyrku, Tajemnica kawiarni, Tajemnica hotelu i Tajemnica diamentów.

Książki doczekały się również 24-odcinkowego serialu w 2006 roku oraz 5-ciu filmów pełnometrowych, w latach 2013-2018 wyświetlanych w kinach.

książka w katalogu BUL

Aleksandra Gubinowicz

WYBRANE NOWOŚCI KSIĄŻKOWE

PSYCHOLOGIA

redakcja
John R. Welsz
Alan E. Kazdin
Metody w psychoterapii dzieci i młodzieży oparte na dowodach

PRAWO

red. nauk.
Hanna Krysiak-Sudyka i inni
Postępowanie sądowoadministracyjne: zarys wykładu

HISTORIA

Jolanta Sowińska-Gogacz
Błażej Torasiński
Maly Oświećm: dziecięcy obóz w Łodzi

HISTORIA

pod redakcją Witolda Jarno
i Przemysława Waingertnera
Łódź i łódzianie wobec wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku >

NAUKI SPOŁECZNE

red. nauk.
Urszula Jakubowska
Piotr Szarota
Nienawść w przestrzeni publicznej

FILOZOFIA

Magdalena Środa
Obcy, inny, wykluczony

BIOLOGIA

red. nauk.
Adriana Szmidt-Jaworska
Jan Kopcewicz
Fizjologia roślin

ZARZĄDZANIE

Magdalena Kowalska
Anna Misztal
Wpływ bezpieczeństwa finansowego na zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa

ZARZĄDZANIE

Justyna Malkuch-Świtalska
Projekty naukowe: zarządzanie w praktyce

ZARZĄDZANIE

red. nauk.
Katarzyna Kimia-Walenda
Agata Kostrowska
Sprawiedliwe wynagradzanie pracowników z perspektywy prawnej, społecznej i zarządzczej

LEKSYKON BUL - dotychczas opracowane hasła

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski. Siedziba redakcji: Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, ul. Matejki 32/38, 90-237 Łódź, tel.: 42 6356002.
Wydawca Biuletynu biBuły jest Biblioteka Uniwersytecka Łódzkiego. Nr 12/2020 (152) napisz do biBuły